

Täysistunto

Tiistai 12.11.2024 klo 14.00—19.52

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain ja sosiaalihuoltolain 22 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 187/2024 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Esittelypuheenvuoro, ministeri Juuso, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.01 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi 1.1.24 voimaan tullutta sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annettua lakia. Yksityisten elinkeinonharjoittajien ja muiden verrattavassa asemassa olevien pienten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien olisi väliaikaisesti mahdollista aloittaa toimintansa tai toteuttaa jo rekisteröidyn toiminnan olennainen muutos ennen lain mukaista rekisteröintipäätöstä.

Esityksen tavoitteena on mahdollistaa elinkeinon harjoittaminen sekä turvata henkilöstön ja palvelujen saatavuutta tilanteessa, jossa Soteri-rekisteri on ruuhkautunut ja palveluntuottajat ovat joutuneet odottamaan rekisteröintipäätöstä jopa kuukausia.

Lain luoma mahdollisuus aloittaa toimintansa olisi kaikilla palveluntuottajilla, joiden asiakas- ja potilastyöhön osallistuva henkilöstö koostuu yhdestä henkilöstä, palveluntuottajan oikeudellisesta muodosta riippumatta. Soveltamisalan on katsottu olevan tarpeen olla rajattu asiakas- ja potilasturvallisuusriskien minimoimiseksi. Yksityiset elinkeinonharjoittajat ja yksinyrittäjät myös muodostavat merkittävän osuuden ruuhkautuneista hakemuksista.

Säätelyä ei kuitenkaan sovellettaisi sellaiseen palveluntuottajaan, jonka toimialaan kuuluu palvelujen antaminen alaikäiselle ja jonka tulee toimittaa ensi kerran valvontaviranomaiselle rekisteröintiä varten ote rikosrekisteristä asiakas- ja potilastyöhön osallistuvan henkilöstön osalta. Tarkoituksena on osaltaan turvata lasten erityinen suojelu sosiaali- ja terveyspalveluissa varmistamalla, että lasten kanssa työskentelevän henkilön rikostautta selvitetäisiin jatkossakin ennen toiminnan aloittamista.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että julkisten palveluntuottajien rekisteröintivelvollisuutta lykättäisiin kahdella vuodella eli vuodesta 2026 vuoteen 2028. Tämä mahdollistaisi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2024 vp

rekisteröintimenettelyn kehittämisen ja vakiinnuttamisen ennen kuin hakemusten käsittelyn on tarkoitus siirtyä uudelle valtakunnalliselle lupa- ja valvontavirastolle.

Lakiin lisättäisiin myös yksityisten perheryhmäkotien rekisteröitymistä koskevat siirtymäsäännökset, joilla turvattaisiin jo toiminnassa olevien, ilman huoltajaa maassa oleville lapsille ja nuorille tarkoitettujen perheryhmäkotien ja muiden asuinyksiköiden toiminnan katkeamaton jatkuminen, kun niistä tulee vuoden alussa rekisteröitymisvelvollisia.

Palvelutoiminnan aloittaminen uuden sääntelyn nojalla olisi mahdollista 1. helmikuuta 2025 lukien, ja tämä sääntely olisi voimassa vuoden 2026 loppuun. Yksityisten perheryhmäkotien osalta ehdotettu muutos tulisi voimaan heti eli 1.1.2025. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Sitten edustaja Sarkomaa.

14.05 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa puhemies! Suuret kiitokset ministeri Juusolle siitä, että olette kuullut yrittäjiä ja tuonut tämän aivan välttämättömän lainsäädännön eduskuntaan. Soteri-rekisteriä koskeva lakiesitys on siis kiireellinen ja välttämätön, jotta yrittäjät saadaan vapautettua piinaavista rekisterijonoista työn ääreen. Lakiesitys on odotettu ja tervetullut korjaamaan viime kaudella säädetyn lain aiheuttamia kohtuuttomia ongelmia. Lakimuutos tarvitaan, koska tuhansia yrittäjiä on juuttunut Soteri-rekisterin ruuhkiin ilman oikeutta työn tekemiseen tai ammatin harjoittamiseen. Lain tarkoitus on mahdollistaa elinkeinon harjoittaminen rekisteröinnin pitkittyessä sekä turvata henkilöstön ja palveluiden saatavuutta. Tämä on erittäin hyvä lakiesitys.

Edellisen hallituksen valmisteleman terveydenhuollon valvontalain myötä yksityiset soite- sekä varhaiskasvatuksen palveluyrittäjät sekä yksityiset elinkeinonharjoittajat ovat velvoitettuja odottamaan rekisteröintipäätöstä ennen kuin voivat aloittaa toimintansa. Rekisteröintimenettely aloitettiin siis yksityisistä toimijoista, ja julkisen sektorin yksiköt ovat tulossa rekisteriin vasta myöhemmin.

Rekisteröinti on takkuuntunut todella pahasti, niin kuin ministeri tässä nosti esille. Muun muassa järjestelmä- ja käyttöönotto-ongelmien takia hakemuksia on jatkuvasti viereillä noin 3 000—4 000. Käsittelyajat ovat venyneet kuukaudesta jopa puoleen vuoteen. Jonojen takia jopa tuhansilla yrittäjillä juoksevat kulut, mutta lupabyrokratia estää heitä tekemästä työtään. Tilanne on aiheuttanut yrittäjille merkittäviä tulonmenetyksiä. Suomen Kuntoutusyrittäjien tekemään kyselyyn vastanneet yrittäjät kertoivat menettäneensä keskimäärin 17 000 euroa tai kolmen ja puolen kuukauden palkan estyneen työnteon seurauksena. Ja samaan aikaan tosiaan yrittäjien kulut juoksevat.

Tätä kohtuutonta tilannetta on yritetty korjata. Eduskuntahan sai lisäbudjetissa esityksen, joka me hyväksyttiin, eli 650 000 euroa hakemussuman purkuun aluehallintoviranomaisille. Paljon työtä on tehty valvontaviranomaisten osalta, mutta toimet eivät ole riittäneet, ja tämä lakiesitys on täysin välttämätön. Olen itse myös yrittäjien kanssa lähestynyt ministeriä. Yrittäjät toivat ratkaisuehdotuksia, ja niitä on mielestäni kiitettävästi tähän lakiesitykseen sisällytetty. Eli tämä käsittelyssä oleva laki on aivan välttämätön.

On hyvä myöskin todeta, että vaikea jonotilanne ei vaikuta ainoastaan uusiin toimijoihin vaan se jarruttaa myös niiden yritysten toimintaa, jotka ovat jo rekisterissä. Rekisteriruuhka viivästyttää ammatinharjoittajien palkkaamista, sijaisuuksia ja myöskin rekrytointia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2024 vp

No mitä tässä lakiesityksessä esitetään? Ministeri jo sitä esittelikin, mutta totean, että käsittelyssä oleva lakiesitys mahdollistaa siis väliaikaisesti sen, että sosiaali- ja terveydenhuollon itsenäiset ammatinharjoittajat ja heihin rinnastettavat palveluntuottajat voisivat aloittaa toimintansa heti jätettyään hakemuksensa Soteri-rekisteröintiä varten. Muutos tulee koskemaan myös hakemuksensa jo jättäneitä yrittäjiä. Se on todella tärkeä viesti viestittää heille — he ovat todella huolissaan tästä tilanteesta. Eli tämä lakiesitys, kun se hyväksytään, tulee mahdollistamaan tuhansien yrittäjien nopeamman toiminnan aloittamisen ja yritysten kehittämisen sekä toiminnan uudistamisen, mitä yrityksissä täytyy tehdä, jotta ne voivat kannattavasti toimia.

Kun tästä laista kuultiin eri toimijoita, niin jotakuinkin kaikki — voi sanoa, että kaikki — kuultavat kannattivat lähtökohtaisesti tätä lakiesitystä valvontalain määräaikaiseksi muuttamiseksi. Toki lain voimaantulosta, erilaisista aikatauluista, oli erilaisia näkemyksiä, mutta tässä on mielestäni oikein hyvin koottu ne näkemykset, joita kuulemisissa tuli, ja myöskin täsmennyksiä on tehty. Ja on tietenkin hyvä todeta, että tätä lakiesitystä, tätä muutosta, ei sovellettaisi sellaiseen palveluntuottajaan, jonka toimialaan kuuluu palveluiden antaminen alaikäisille, toimijaan, jonka on toimitettava valvontaviranomaiselle ensimmäisen kerran rekisteröintiä varten rikosrekisteriote. Mielestäni tämä on erittäin hyvä raja, ja tämä nousi myöskin tuolla kuulemisessa esille.

Eli kannatan lämpimästi, arvoisa puhemies, tätä lakiesitystä ja totean sen, että tätä asiaa on seurattava. Uskon ja toivon, että eduskunta nopeasti tämän lakiesityksen hyväksyy, mutta ongelmat ovat aika vakavia, ja on seurattava sitten, onnistummeko tällä lakiesityksellä, tarvitaanko vielä lisätoimenpiteitä. Mutta olennaista ja tärkeintä on se, että Soteri-rekisterin käsittelyajat saadaan viipymättä valvontalain mukaiselle tasolle siten, että yrittäjien ja palveluntuottajien oikeus elinkeinoon ja työhön pystytään turvaamaan. Huolellinen ja ripeä käsittely on tärkeää tälle lakiesitykselle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen. [Ben Zyskowiezin välihuuto]

14.10 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! — Kiitos myös siellä hyvästä välihuudosta. — Käsittelemme tänään määräaikaista lakia, jonka tavoitteena on helpottaa sote-alan yritysten toimintaa tilanteessa, jossa palveluntuottajarekisterin, Soteri-rekisterin, käyttöönotto on tuonut mukanaan vakavia ongelmia. Pitkien käsittelyaikojen vuoksi palveluntuottajat eivät ole voineet aloittaa palveluiden antamista tai toteuttaa suunniteltuja muutoksia kohtuullisessa ajassa.

Yrittäjät ovat joutuneet odottamaan toiminnan aloittamista jopa yli puoli vuotta. Tämä odottaminen ei ole vain epäoikeudenmukaista, vaan se heikentää vakavasti palvelujen saatavuutta ja estää alan yrityksiä täyttämästä tehtävänsä. Rekisteröinnin viivästyminen on myös heikentänyt erityisesti palvelujen järjestäjien ja suurten palveluntuottajien mahdollisuuksia palkata sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstöä sekä hankkia palveluja alihankintana yksin toimivilta ammattilaisilta. Tämä on ongelmallista koko sote-sektorin palvelujen jatkuvuuden ja laadun kannalta. Tällä lailla saamme suomalaisten kipeästi tarvitsemia ammattilaisia, psykoterapeutteja, hammaslääkäreitä, fysioterapeutteja, hoitamaan suomalaisia ihmisiä.

Arvoisa puhemies! On syytä muistaa, että monilla alueilla, etenkin maaseudulla, nämä yritykset ovat kriittinen osa peruspalveluiden saatavuutta. Jos palveluntuottaja ei voi rekisteröintiongelmien vuoksi toimia, alueen asukkaat menettävät helposti ainoan sote-palve-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2024 vp

lun tarjoajan. Tämä tilapäinen laki on pieni askel oikeaan suuntaan, mutta sen raja-
us vain yksittäisiin yrittäjiin ei ratkaise ongelmaa. Kaikkien sote-yritysten tulisi voida hyötyä il-
moitusmenettelystä, jotta ne voivat palvella aluettaan ja edistää toiminnan joustavuutta.

Perustuslaissa taataan elinkeinonvapaus, mutta pitkittyneet käsittelyajat rajoittavat tätä
oikeutta merkittävästi. Yritykset, jotka eivät pääse osallistumaan kilpailutuksiin viivästys-
ten vuoksi, menettävät tulolähteensä useaksi vuodeksi eteenpäin. Tällainen tulonmenetys
voi pakottaa yritykset lopettamaan toimintansa, mikä vähentää palveluja, vähentää myös
työmahdollisuuksia ja heikentää yksityisten sote-alan toimijoiden mahdollisuuksia kasvaa
ja kilpailla.

Arvoisa puhemies! Sote-alan yrittäjät eivät ole syyllisiä siihen, että rekisterin rakenta-
minen jäi keskeneräiseksi, mutta he maksavat siitä korkeimman mahdollisen hinnan. On
välttämätöntä, että yrityksille taataan tasapuoliset mahdollisuudet toimia ja osallistua kil-
pailutuksiin ilman kohtuutonta byrokratiaa. Tällöin sote-palvelut voivat tavoittaa Suomen
jokaisen kolkkan ja myös maaseudun asukkailla säilyy pääsy tärkeisiin palveluihin.

Tämä määräaikainen laki tuo pientä helpotusta, mutta sen tulee olla vasta alkua pysyvil-
le ratkaisuille, jotka vahvistavat sote-alan toimintaedellytyksiä ja varmistavat, että kaikilla
yrityksillä on yhtäläiset mahdollisuudet osallistua tärkeisiin tehtäviin yhteiskunnassamme.
— Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Päivi.

14.15 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän lämpimästi ministeri Juusoa ja
hallitusta tästä tarpeellisesta esityksestä. Nämä hallituksen esittämät muutokset tuovat to-
dellakin kipeästi kaivattua helpotusta sosiaali- ja terveysalan toimijoille. Jopa puoleen vuo-
teen venyneet hakemusajat ovat tehneet monien yrittäjien toiminnasta alalla mahdotonta,
ja tämä on tuottanut jo muutenkin haasteelliselle sosiaali- ja terveysalalle ylimääräisiä on-
gelmia. Se on ongelmallista myös palvelun tarvitsijoiden kannalta sekä tietysti yrittäjille it-
selleen täysin poikkeuksellista kuormitusta ja epävarmuutta.

Hakemuksia on jatkuvasti viranomaisilla 3 000—4 000 kappaletta, ja todellakin käsitte-
lyajat saattavat venyä puoleen vuoteen. Näistä merkittävä osa pääsisi lain voimaan tultua
työskentelemään kohtuullisessa ajassa, ja tämä on todellakin helpotus yrityksille, jotka kai-
paavat ja joissa tarvitaan sitä, että ammattitaitoista työvoimaa voidaan palveluiden tuotta-
miseen käyttää. Ammatinharjoittajat pääsevät töihin ja hankkimaan toimeentuloa itselleen
ja perheelleen. Valtaosa lausunnonantajista, joita runsaasti kuultiin, kannatti ja piti tarpeel-
lisena ehdotettua väliaikaista sääntelyä, ja myös ylimmät laillisuusvalvojat pitivät hyvänä,
että hallitus on ryhtynyt asiassa lainsäädäntötoimenpiteisiin.

On kuitenkin valitettavaa, että olemme tässä tilanteessa. On valitettavaa, että monet yrit-
täjät ovat joutuneet näinkin kauan odottamaan asian korjaamista. Se on ollut monille talou-
dellisesti raskasta, inhimillisesti raskasta. Kuormittunut sosiaali- ja terveysala todellakin
tarvitsee työvoimaa, jonka saamisen tulisi olla mahdollisimman helppoa, eikä tällaisia tar-
peettomia esteitä pitäisi todellakaan olla.

Hallituksen esitys on hyvä, mutta yksistään tämä ei estä ongelmia ja ruuhkien syntymis-
tä jatkossa, eli tarvitaan aktiivista toimintaa tästäkin eteenpäin. Poikkeuksellisia tilanteita
saattaa jatkossakin syntyä, joten on syytä ottaa tästä oppia, kehittää prosesseja niissä viras-
toissa, joissa ruuhkautumisia saattaa jatkossakin ilmetä. Esimerkiksi hakemusten eriyttä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2024 vp

minen yksinkertaisiin ja nopeasti käsiteltäviin sekä toisaalta monimutkaisimpiin jonoihin voisi nopeuttaa suurimmalle osalle hakemusten läpimenoa.

Yleisesti yrittäjän vastuulle säilytetyn byrokratian ja hallinnon määrän vähentäminen on tavoiteltavaa, ja tämä on nyt tavallaan yksi norminpurkutoimi, joka hallitukselta on tullut. Ja ajattelen, voisiko joidenkin yksittäisten tietojen päivittäminen toimia ilmoitusluontoisesti ilman tarvetta käsitellä hakemusta virastossa tai voisiko lomaketta muuttaa, mikäli monilla on ollut ongelmia täyttää sitä oikein.

Tämä esitys on siis tarkoitettu tulemaan voimaan 1. helmikuuta 2025, mihin on vielä yrittäjillä odottamisen aikaa, ja se olisi voimassa sitten vain vuoden 2026 loppuun asti. Ja on selvää, että tämä esitys täytyy tässä talossa käsitellä ripeästi, jotta se saadaan ajallaan voimaan.

Olen itse sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsen, johon tämä on tulossa käsiteltäväksi, ja jo tällä hetkellä käsissämme on valtava suma esityksiä, ja käytännössä valiokunta on aika-tilullisesti joka päivä maanantaista perjantaihin aamukahdeksasta aina istunnon alkamiseen saakka varautunut tekemään työtä ihan niillä esityksillä, jotka ovat jo tiedossamme tai tulleet valiokunnan käsittelyyn, joten tämä vaatii kyllä sitten valiokunnassakin ylimääräistä ripeyttä, että se saadaan ajallaan käsiteltyä.

Mutta kaiken kaikkiaan tämä hallituksen esitys on siis kaivattu helpotus sote-alan yrittäjien ongelmaan. Tulee jatkossa varmistaa, ettei samanlaisia, yrittäjille kalliita ruuhkautumisia päästetä syntymään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

14.20 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelun alussa edustaja Zyskovicz aloitti siitä, kenenköhän syy tämä on. Ja sen voi ainakin sanoa, ettei ainakaan minun syyni, koska minä en ole ollut silloin tätä säätämässä. Mutta tuossa kun arkeologisia kaivauksia teki, niin tähän on eduskunnan yhteinen syy. Se oli yksimielinen päätös, kun tämä rekisteri perustettiin. Eli ihan kaikki, itse kukin, voimme peilin eteen mennä ja miettiä, miksi tämä tilanne on tähän mennyt.

On totta, että se ei ole kenenkään etu, että meillä nämä rekisteröintiajat kestävät näin julmetun pitkään, ei kenenkään etu. Se ei ole näiden yksityisten palveluntuottajien etu eikä varsinkaan niiden palveluiden tarvitsijoiden etu. Tämä tilanne, joka on aiheutunut varmasti monista syistä, on tavalla tai toisella ratkaistava, ja tässä täytyy kiittää ministeriä ja hallitusta siitä, että tähän ensi hätään myös tämä ratkaisu on nyt saatu. Meidän täytyy saada tämä hakemussuma käsiteltyä jatkossa huomattavasti nopeammin, täytyy helpottaa näiden pienien palveluntuottajien pääsemistä rekisteriin, jotta he pystyvät aloittamaan työn, ja sitä kautta voimme helpottaa näiden palveluiden tarvitsijoiden arkea, mikä tässä kuitenkin on se keskeinen asia, jota varmasti kaikki haluamme edistää.

Arvoisa ministeri, olisin nyt muutaman kysymyksen tässä vielä tehnyt, muutamia ehdotuksia siitä, voisiko tätä esitystä vielä parantaa joiltakin osin:

Ensimmäinen on tämä, mihin edustaja Päivi Räsänenkin täällä viittasi, eli tämä voimaantulo 1. helmikuuta. En tiedä, kun en istu siellä pahamaineisessa sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, [Ben Zyskovicz: Hyvämaineisessa!] mutta voisin ajatella, olisiko mahdollista saada tämä nopeammin voimaan. On juuri näin, että ei ole mitään järkeä, että meillä yksittäiset pienet palveluntuottajat odottavat vielä useamman kuukauden sitä, että pääsisivät tarjoamaan ihmisille palveluita.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2024 vp

Toinen kysymys liittyy tähän yrityskokoon. Tosiasiassahan tämä esitys koskee vain yhden hengen yrityksiä — siis yhden hengen yrityksiä. Jos olisi kahden hengen yritys, niin sellainen yritys ei hyödy tästä helpotuksesta ollenkaan. Olisiko tätä rajausta syytä vielä katsoa? Joka tapauksessa tästä on rajattu sellaiset toimijat pois, jotka sitten alaikäisten lasten kanssa työskentelevät, mutta muiden osalta olisi kyllä syytä tarkistella tätä yrityskokoa, että mahdollistettaisiin todella se, että yritykset pääsisivät nopeammin myös tuottamaan palveluita niitä tarvitseville.

Kolmas kokonaisuus liittyy sitten siihen, että kun tähän todella aiotaan saada voimaan siten, että se olisi voimassa sinne vuoteen 26 saakka, niin kyllä kai tässä jotain muutaakin täytyy silti tehdä kuin pelkästään tämmöinen laastari tähän tuoda. Jos, ministeri, voisitte valottaa, mitkä ovat niitä muita toimenpiteitä. Voidaanko jatkossa näitä rekisterin käsitteilyaikoja saada lyhennettyä? Onko jotain hallinnollista taakkaa tai muita velvoitteita, joita voitaisiin tarkastella, jotta todella tilanne ei olisi se, että meillä tuhansia yrityksiä on useamman kuukauden tässä byrokratiamyllälyssä [Puhemies koputtaa] ja palveluiden tarvisijat odottavat palveluita?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Zyskowicz, vastauspuheenvuoro.

14.23 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Erinomainen asia, että tähän nyt saadaan korjausta. Edustaja Joona Räsänen puheenvuoron johdosta on todettava, että kuten hyvin tiedätte, niin valtaosa eduskunnan hyväksymistä lakiesityksistä on yksimielisiä, mutta totta kai oppositio olettaa ja oletti viime vaalikaudellakin, että hallituksella ovat olleet tiedossa ne tärkeät asiat, jotka esitykseen vaikuttavat. Mistä opposition edustajat viime kaudella olisivat voineet tietää, että tässä annetaan yrittäjille ja yrityksille velvoitteita mutta rekisteröintivalmiudet eivät ole siinä kunnossa kuin pitäisi olla, kun nämä velvoitteet annetaan, mistä sitten on ollut seurauksena nämä kuukausien viiveet? Eli totta, yksimielisesti hyväksyttiin, mutta myös on totta, että hallitus kantaa vastuun siitä ja edellinen hallitus kantoi vastuun siitä, että se antoi esityksen, säädäti lain [Puhemies koputtaa] ilman, että valmiudet olivat olemassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nurminen, vastauspuheenvuoro.

14.24 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sen verran täytyy korjata edustaja Zyskowiczia tästä laista, että täällä taustallahan on valvontalaki, joka hyväksyttiin viime kaudella yksimielisesti. Tämä oli nimenomaan HALIn ja yksityisten palveluntuottajien suuresti toivoma lakiesitys, ja tämä loppukaudesta saatiin vielä hyväksyttyä. Tämä tuo julkiselle ja yksityiselle palveluntuottajalle yhtenäiset kriteerit, yhtenäiset pelisäännöt tähän valvontaan, ja tämän lain hyväksyminen oli nimenomaan yksityisen palveluntuottajan iso toive. [Sari Sarkomaan välihuuto] Eli siinä mielessä, kun syytitte jälleen kerran Sanna Marinin hallitusta, halusin tämän oikaista.

Sinällään on nyt hyvä, että tätä muutetaan. Mutta kysyisin ministeri Juusolta: Nyt kun huomenna käsitellään vanhuspalveluitten leikkausta ja kaikki yksityiset ja pienet palveluntuottajat ovat vastustaneet tätä leikkausta, koska tässä kategorisesti lasketaan nyt mitoitus, niin mitä sanotte tästä? Ja mitä sanotte tästä RAI-mittarista, jota Suomessa käytetään: voisitteko lisätä sen avoimuutta ja sen käyttöä? Se antaa johtamiseen, laatuun ja muuhun

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2024 vp

ihan massiivisen hyvät elementit, jos te vähän edistätte sen käyttöä alueilla ja lisäätte avoimuutta, niin siitä olisi iso hyöty.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Meillä alkaa käydä aika vähiin tämän asian käsittelyssä, mutta otetaan vielä edustaja Laihon puheenvuoro ja sen jälkeen ministerin puheenvuoro. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

14.26 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Käsitlemme täällä Soteri-valvontalakia, eli tämä Soterihan otettiin vuonna 24 käyttöön Marinin hallituksen säätämän lain perusteella. Tästä on ollut kuitenkin nyt suuria ongelmia, koska lupaprosessi on ruuhkautunut pahoin valvontaviranomaisissa. Erilaisista korjaustoimista huolimatta siellä on ollut kuukausien jono, ja ammatinharjoittajat eivät ole päässeet harjoittamaan ammattiansa alalla, jolla on merkittävä henkilöstöpula ja ihmisten palvelut pitäisi turvata. Tämä koskee myös erilaisia pieniä palveluntuottajia ja myös varhaiskasvatusta ja päivähoitoa. Sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottaminen edellyttää rekisteröintiä, ja näin ollen näiden yksinyrittäjien on odotettava sitä päätöstä ennen kuin he voivat aloittaa työn.

Haluankin kiittää ministeri Juusoa, että hän tuo nyt tämän väliaikaisen lain, jolla saadaan asia hoidettua ainakin väliaikaisesti kuntoon. Kun osa nyt saadaan tällä esityksellä nopeammin hoidettua, niin uskon, että täällä Joonas Räsäsenkin nostamat huolet isompien yritysten lupaprosesseista sitä kautta helpottavat.

Lopuksi haluan vielä sanoa, että tämä on tosiaan sosiaali- ja terveysvaliokuntaan tulossa nyt kiireellisenä esityksenä ja meillä on merkittävästi siellä tällä hetkellä budjettiin liittyviä kiireellisiä esityksiä käsiteltävänä, kuten täällä Päivi Räsänen jo toi esille, mutta tämä on niin tärkeä esitys, että on kyllä välttämätöntä, että teemme kaikkemme, jotta saamme tämän vietyä eteenpäin. Tässähän on tärkeää myös, että yksityiset perheryhmäkodit pystyvät tällä siirtymäsäännöksellä jatkamaan toimintaansa.

Niin että erittäin välttämätön ja tärkeä lakiesitys viedä eteenpäin ja saada hyväksyttyä ennen vuodenvaihdetta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

14.28 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso: Arvoisa rouva puhemies! Tämän lain ongelmat tulivat tietooni loppukeväästä tänä vuonna, ja sen jälkeen olemme keskustelleet avien ja Valviran kanssa, olen keskustellut heidän kanssaan. Näitä rekisteröintejä tehdään sekä kaikissa aveissa että myöskin Valvirassa, ja se suurin syy tähän ongelmaan johtuu siitä, että järjestelmä ei ole ollut valmis, kun laki on tullut voimaan. Tavallaan sitä järjestelmän testausta ja rekisteröintiä on tehty koko kevään aikana, ja tästä johtuen tietysti nämä hakemukset sitten ruuhkautuivat. Siinä vaiheessa, kun niitä alkoi olemaan jonossa jonkun verran, tehostettiin avien ja Valviran toimintaa. Siellä on paljon uusia asioita myöskin Valviran työntekijöille liittyen tähän sääntelyyn, ohjeistukseen, järjestelmän hallintaan ja kehitykseen, mitkä ovat hidastaneet tätä työtä.

No, tämä tehostamistyö, mitä tehtiin heti alussa — jo heinäkuussa annoin siitä ohjeistuksen, miten tätä täytyy tehdä — ei tuonut minusta tyydyttäviä tuloksia eikä tarpeeksi nopeasti, joten oli pakko käynnistää lainsäädäntötyö, koska tätä ei voinut edes asetuksella muuttaa. Eli lainsäädäntötyö käynnistettiin välittömästi. Tämä on tehty niin pikaisesti kuin lainsäädäntötyötä voidaan yleensäkin tehdä. Tämä on tehty kahden viikon lausuntoajalla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2024 vp

Sen vuoksi tämä on todella kiireellinen, ja kun tästä on jo tässä vaiheessa tullut oikeuskanslerille valituksia ja todennäköisesti myös oikeusasiamiehelle, niin toivon todellakin, että tämä käsitellään, ja varmaan käsitelläänkin, valiokunnassa ihan niin nopeasti kuin se mahdollista on.

Siitä, miksi kuitenkin vasta 1. helmikuuta saadaan tämä voimaan: Se johtuu siitä, että järjestelmän tuottaja ei ole luvannut aikaisemmin tätä mahdollisuutta, koska tämä edellyttää myöskin muutoksia siinä tietojärjestelmässä, että me saadaan nämä tietyt rekisterinumerot näille palveluntuottajille käyttöön, että he voivat sitten Kanta-palveluihin myöskin tehdä kirjauksia. 1. helmikuuta on se päivämäärä, minkä he ovat meille luvanneet, ja sen vuoksi tässä on se 1. helmikuuta. Toki olisin toivonut, että olisi vielä nopeammin saatu tämä, mutta 1. helmikuuta tämä on luvattu, ja toivotaan, että menee tällä kertaa putkeen eikä tule mitään ongelmia sen suhteen enää.

Näistä hakemuksista tässä kysyttiin, miksi tämä koskee vain yhtä henkilöä, miksei kahda henkilöä. Tässä on tarpeen tehdä joku rajausta siitä, ketä tämä koskee. Näistä hakemuksista noin 70 prosenttia on näitä yhden henkilön yrityksiä, ammatinharjoittajana työskenteleviä, tai sitten voi olla myöskin osakeyhtiömuotoisia, joissa on vain yksi henkilö tätä tekemässä eli vain se palveluntuottaja, elikkä se henkilö, joka tätä käytännössä tekee. Sen vuoksi tämä on rajattu siihen. Saadaan nämä nopeasti alta pois, jolloin meille jää sitten enemmän aikaa näille isommille sosiaalialan yrityksille käsitellä heidän asioitaan. — Näin. Kiitoksia palautteesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.32.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.50.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 4 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Sillanpää poissa, edustaja Nurminen poissa. — Edustaja Väyrynen.

19.50 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Missasin tuossa alkuiltapäivästä mahdollisuuteni ja ehkä itsepäisyyttäni jäin sitten odottamaan ja haluan pitää tämän puheenvuoron.

Käsittelyssä oleva lakiesitys erittäin tervetullut. Soteri-ongelmista on keskusteltu alkuvuodesta asti, ja siinä mielessä tilanne on ollut vähän turhauttava, että meillä on sote-alalla pulaa sekä työntekijöistä että meillä on palveluista pulaa, ja nyt meillä on ollut tilanne, jossa palvelun palveluntuottajat eivät ole päässeet rekisteröinnistä läpi. Kuukausien jonoja, pahimmillaan jopa tuhansien rekisteröintien jonoja on ollut, ja siinä mielessä on erittäin hyvä, että tämä tilanne korjataan. Alkuiltapäivästä ehkä vähän keskustelu keskittyi sen ympärille, kenen vika tämä on, ja ilmeisesti siinä päädyttiin vähän siihen, että se on kaikkien vika.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2024 vp

Mutta haluaisin myös sanoa hallitukselle kiitokset. Pitää vihdoin asia saadaan eteenpäin, ja toivottavasti myös korjataan sitten ne ongelmat, mitkä siellä prosessissa itsessään on, että ei jouduta pelkästään tekohengittämään, vaan oikeasti saadaan pysyvä ratkaisu tähän. Kiitos kovasti tästä lakiesityksestä. Toivotaan, että saadaan se vauhdilla eteenpäin. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.